

הקוד האתי בגן הילדים

הקדמה

המחלקה לגיל הרך במכללת סמינר הקיבוצים קיבלה על עצמה ביוני 2017 לנסח קוד אתי לגנים במדינת ישראל ולבנות תכנית הרצה להטמעתו. היוזמה זכתה לתמיכת המועצה להשכלה גבוהה, והפכה למיזם הדגל של המכללה לשנים תשע"ח-תשע"ט. לשם כך חברו יחד אנשי ונשות סגל אקדמי, סטודנטיות וסטודנטים מהנתיבים השונים במחלקה לחינוך לגיל הרך וגננות מהשטח.

אנו תופסים את הגן כמקום שיש בו יחסים, שראוי שיהיו מושתתים על ערכים ועל עקרונות ליבה של קוד אתי, בין הילדים והילדות, צוות הגן (גננת, סייעות, סייעות משלבות/ רפואיות, גננת משלימה, צוות הצהרון, יועצת חינוכית, פסיכולוגית, צוות פרא-רפואי), הורי הילדים ומחזיקי העניין הנוספים (כגון: מעסיקים: עירייה/ משרד החינוך/ בעלי גנים פרטיים; מפקחות; מדריכי חוגים; בעלי תפקידים, כגון: אנשי אחזקה, שומר, אנשי הזנה שמגיעים לגן).

נשות ואנשי חינוך מתמודדים בכל יום עם דילמות אתיות, ולכן אנו רואים את הצורך בקידום ניסוח קוד אתי ארגוני, שיכוון את כלל האוכלוסייה אשר לוקחת חלק בהוויית גן הילדים, מתוך התייחסות לנקודות המבט של מחזיקי העניין בגן וראיית טובת הילד והילדה כשיקול ראשון במעלה.

קוד זה נוסח מתוך מחויבות עמוקה כלפי כלל הילדים והילדות המתחנכים בגנים בישראל, ולאחר דיאלוג עימם, שבמהלכו למדנו על ההיבטים החשובים עבורם. מערכת החינוך בישראל שואפת להבטיח לכל ילד וילדה את התשתית ואת התנאים לחינוך מיטבי, מכיל ושוויוני, התואם את שלבי התפתחותם.

אנו מתחייבים לפעול למען הילדים והילדות תוך כדי התייחסות לכלל באי הגן, בראותנו את הגן כקהילה אשר מפגישה את הילדים והילדות עם דמויות שונות. על פי תפיסתנו, כולם תורמים להבטחת החינוך המיטבי של כל ילד וילדה ולהעשרתו.

בנוסף, אנו מאמינים כי הקוד יקנה מעמד מקצועי, פנימי וחינוכי, לגננות ולגננים, ויהווה צעד נוסף וחשוב להערכתם של צוותי החינוך הפועלים בגן.

זו הגרסה השנייה של הקוד. גרסתו הראשונה נכתבה בהשראת הקוד האתי של ארגון "הגיל הרך אוסטרליה", שנוסח לראשונה בשנת 1988 ושעודכן עד לגרסתו השלישית בשנת 2016. הגרסה השנייה שכאן נכתבה לאחר לימוד נוסף בסיוע המרכז לאתיקה בירושלים. אנו שואפים ומקווים, שתהליכים דומים של השתכללות ושל דיוק ילוו את "הקוד האתי בגן הילדים" בשנים הקרובות בישראל, בעקבות פגישתנו את העוסקים והעוסקות בשטח.

“האתיקה אינה אומרת מה מותר או מה אסור (לשם כך יש תקנון וחוקים), אלא מה ראוי.

האתיקה דורשת מאיתנו שיקול דעת ומטרתה לענות על השאלה

מה היא ההתנהגות הראויה בין אנשים”

ערכים ועקרונות הליבה של הקוד

אנו שואפים, שבין כל מחזיקי העניין של הגן יתקיימו יחסים של **אמון הדדי**, **כבוד הזולת**, **הערכה למקצועיות ולתפקיד**, תוך שימת דגש על **שותפות**, על **תקשורת מיטיבה** ועל **שקיפות**.

ראוי שלנגד עיניהם של כל השותפים תעמוד **טובת הילד**, וכולם יפעלו ליצירת אקלים חינוכי מיטבי ומצמיח לכל ילד וילדה, ברמה האישית ולכולם כקבוצה.

- **כבוד האדם** - כל אדם מבאי הגן ראוי לכבוד כאדם. לכן סביבת הגן על כל חלקיה תהווה תשתית אופטימלית להתנהגות שוויונית ומכילה עבור כל באי הגן.
- **טובת הילד** - תהיה שיקול ראשון במעלה במעשה החינוכי ובעיצוב סביבת הגן, כמתחייב מהאמנה בדבר זכויות הילד באו"ם (1989) ובישראל משנת 1991.
- **ריבוי תרבויות** - הילדים והילדות, צוות הגן ושאר באי הגן משקפים לעיתים תרבויות שונות, העשויות להעשיר את תכני הגן אך גם לעורר קונפליקטים ודילמות. צוות הגן יהיה ער להזדמנויות לעסוק בנושאים הללו ולפתח את הרגישות של כל השותפים.
- **יושרה ומקצועיות** - צוות הגן יבטא יושרה בכל מעשיו, ויפעל על פי מיטב הכשרתו המקצועית, ניסיונו המקצועי המצטבר, תוך מחויבות ללמידה מתמדת.
- **אחריות משותפת** - שיתוף פעולה בין כל באי הגן מבטא את האחריות המשותפת להתפתחותם ולרווחתם של הילדים והילדות וליצירת סביבה קהילתית, חברתית וחינוכית מודעת וחזקה.
- **שקיפות ותקשורת מיטיבה** - אנו תופסים את הגן כמעגל אחד בכלל המעגלים הסביבתיים - חברתיים של הילד והילדה. על מנת להבטיח עשייה חינוכית מיטבית נדאג לקיים יחסי גומלין בין כל מעגלי החיים, המבוססים על שקיפות ועל תקשורת מיטיבה.

הילדים:

- בגן שלנו נפעל בהתאם לאמנה בדבר זכויות הילד וחוקי מדינת ישראל. נשאף לקיים שוויון זכויות מלא לכלל הילדים והילדות ללא הבדלי דת, תרבות, מין או צרכים מיוחדים, למען רווחתם והתפתחותם של כל ילד וילדה.
- בגן שלנו נשאף שכל ילד וילדה לא יחוו דחייה, אפליה, הדרה או דחיקה לשוליים. נספק תכניות לימודים משמעותיות ועשירות, על פי מיטב הידע והיכולת המקצועיים, ונשאף ליצור חוויות מאתגרות ומלמדות עבור כלל הילדים, על מנת לעודד את חדות הלמידה והעשייה.
- סביבת הגן על כל חלקיה תהיה סביבה בטוחה, פיזית ורגשית, ותהיה מושתתת על הקשבה ועל פתיחות, כדי לאפשר לכל ילד וילדה מרחב הולם ללמידה ולהתפתחות.

הצוות:

- בגן שלנו כל חבר וחברת צוות שווים בערכם כבני אדם ייחודיים ומגוונים בידע, בסולם הערכים ובמנהגים התרבותיים שהם מביאים עימם אל הגן. לפיכך, נשאף לכבד ולקבל אחד את השני דרך שיח פתוח ותיאום ציפיות ראשוני, על מנת ליצור סביבת עבודה נעימה ומפרה, שמבוססת על יחסים תקינים, לקידום התנהלות מיטבית של הגן.
- בגן שלנו אנו מכירים בכך שכל חבר וחברת צוות הם בעלי משמעות במלאכת החינוך, בלי קשר להיקף משרתם. נשאף שכולם יפעלו על פי מיטב הידע, ההכשרה המקצועית והניסיון המצטבר, ומתוך יושרה, לרווחת כל באי הגן.
- אנו מניחים, שהרכב הצוות הינו רב תרבותי, ולכן נעודד הווייה המכירה ומקבלת את כלל התרבויות והמנהגים ונשאף להכילם בקרבנו.

ההורים:

- בגן שלנו נשאף לבנות יחסי אמון בין כלל באי הגן. נעודד יצירת קשר המבוסס על פתיחות ויחסי כבוד הדדיים, זאת מתוך הבנה כי כולנו פועלים למען מטרה משותפת שהיא טובת הילדים והילדות.
- בגן שלנו נשאף לפעול בשיתוף פעולה מלא בין כלל הצדדים, הן צוות הגן אל מול ההורים והן ההורים אל מול עצמם. נקבל על עצמנו את ההכרה בייחודיותה של כל משפחה, נפעל בהתאם לכך ונכבדה.
- בגן שלנו נפעל בשקיפות הדדית, תוך עידוד תמידי לשיתוף והעברת מידע רלוונטי על כל ילד וילדה. זאת בכדי לאפשר התמודדות מיטבית עם תהליכי הלמידה ולשפרם.

הקהילה:

- בגן שלנו נשאף לפעול למען הקהילה הסובבת אותו, מתוך הבנה כי היא חלק בלתי נפרד ממנו. כך נהפוך את הגן לחלק מהמוקדים החינוכיים והתרבותיים של הקהילה.
- בגן שלנו נכיר את הקהילות המקומיות ואת הארגונים השונים אליהם קשור הגן. נבנה תכניות אשר מבטאות את ההיכרות הזו, כדי לתרום ללמידה, להתפתחות ולרווחת כל השותפים בגן.
- נעודד את חיבורו של הגן לגורמים השונים בקהילה בכדי לחזק ולהרחיב את המעשה החינוכי ולהעשיר את הוויית הגן.

תקשורת דיגיטלית:

- בגן שלנו מוסכם, כי השימוש במדיה דיגיטלית לצורכי תקשורת בעניינים הקשורים לבאי הגן הינו באחריות המשתמש. על כן, על נושא האחריות להביא בחשבון את האפשרות לפגיעה בפרטיות, בשם הטוב ובזכויות היוצרים של מי מבאי הגן, הן בהווה והן בעתיד.
- בגן שלנו מוסכם כי כלל באי הגן יפעלו בהתאם למשנתנו, זאת בהתאמה לכך שהיא איננה פוגעת בזכות לחופש הביטוי ותוך ההבנה כי על כולם לכבד זאת.
- בגן שלנו נכבד את זכותם של כלל באי בגן לפרטיות ולשמירה על סודיותם.

כל גן או אשכול גנים מוזמן לבחון את ההתאמה של הקוד האתי, שאנו מציעים, להווייה שלו, ובמידת הצורך לשנות בו, כדי שיוכל למלא את מטרתו - הכוונה של החלטות במצבי דילמה.